

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 340.1; 342.7
DOI [https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i3\(28\).317](https://doi.org/10.32837/pyuv.v1i3(28).317)

Л. К. Байрачна
кандидат філософських наук,
доцент кафедри конституційного права України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Д. С. Волкова
студентка III курсу
міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЧЕТВЕРТЕ ПОКОЛІННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОСТОРІ СУДОВОЇ ПОЛЕМІКИ (НА ПРИКЛАДІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ)

Права людини позанаціональні, вони не належать якійсь одній групі людей, народу або державі, їх реалізація та захист є не тільки внутрішньою справою тієї чи іншої держави – вони перетворилися в об'єкт міжнародно-правового регулювання, ставши моральною основою, фундаментом будь-якого демократичного суспільства й держави.

Саме в понятті, особливостях і реалізації прав і свобод людство знайшло стрижень і мету розвитку. Однак проблематика правового регулювання прав і свобод є складною, багатоплановою й має велику кількість аспектів. І в цьому сенсі вона становить значний інтерес для юридичної науки і практики.

Унаслідок «наукового буму», що відбувся в середині ХХ ст. – на початку ХХІ ст., перед людством постало багато можливостей, яких до цього часу не існувало, зокрема використання «віртуальної реальності», клонування людини або її органів, трансплантація органів, штучне запліднення, зміна статі, «генна інженерія».

Унаслідок усіх цих можливостей у людини виникають нові права, яких до цього часу не існувало. Такі права називають «четвертим поколінням» прав людини. Сьогодні їх правове регулювання ще недостатньо сформоване, тому їх дослідження є актуальним і своєчасним.

Дослідженням і науковим розробленням четвертого покоління прав людини займалися О. Авіамова, А. Венгерова, Ю. Дмитрієва, О. Жидкова, Я. Лазур, Н. Мушак, Ф. Рудінський, А. Семітко, М. Тиріна, Д. Шебаніц та ін.

Метою дослідження цього питання є поглиблене вивчення кола питань, які належать до четвертого покоління прав людини, та розуміння

проблем тих осіб, які потребують захисту, трансгендерів зокрема. Для досягнення вказаної мети необхідно вирішити дослідницьке завдання, а саме дослідити захист прав осіб, які змінили стать (трансгендери), у просторі судової полеміки, зокрема в рішеннях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і рішеннях національних судів.

Однією з категорій четвертого покоління прав людини, яку нам хотілося б розглянути, є особи, які змінили свою стать, – *трансгендери*. Трансгендерність – збірний термін для позначення протилежних явищ – соціальної (гендер) і біологічної статі. Трансгендерність не залежить від сексуальної орієнтації; трансгендерні люди можуть ідентифікувати себе як гетеросексуали, гомосексуали, бісексуали та інші (деякі трансгендерні люди вважають, що усталені категорії сексуальної орієнтації можуть застосовуватися до них). Під визначення трансгендерності потрапляють *транссексуали* – люди, які стійко ідентифікують себе зі статтю, протилежною біологічній, і прагнуть привести свою біологічну й паспортну стать у відповідність до своєї статевої ідентичності (самовідчуттям); *транссвестити* – грають роль протилежної статі (через носіння одягу, яке суспільні норми й умовності оточення приписують протилежній статі); *гендерквіри* – люди, які відмовляються від бінарного розуміння гендерної ідентичності, збірний термін; *андрогіни* – люди з однаково вираженими як чоловічими, так і жіночими якостями й ознаками; *інтерсексуали* (раніше застосовувався термін «гермафродити») – люди, що володіють статевими ознаками обох статей; *бігендери* – люди, гендерна самоідентифікація яких регулярно змінюється під впливом зовнішніх факторів; *аген-*

дери – люди, які заперечують свою належність до будь-якого гендеру [1].

У контексті визначеного питання варто також охарактеризувати поняття «гендерна ідентичність» – це глибоке усвідомлення тією чи іншою особою внутрішніх та індивідуальних особливостей гендерної належності, що може як збігатися, так і не збігатися зі статтю за народженням, включаючи індивідуальне відчуття свого тіла й інші прояви гендеру (тобто «гендерне самовираження»), такі як одяг, мова й манера поведінки [2].

У психології під гендерною ідентичністю розуміють ототожнення себе з певною статтю, ставлення до себе як до представника певної статі, освоєння відповідних їй форм поведінки й формування особистісних характеристик.[3] На нашу думку, важливо виокремити зміст цього поняття, зважаючи на те що в юридичній практиці цей термін набуває власного особливого значення в умовах правового регулювання.

Можна стверджувати, що натеper закони в цій сфері приймаються саме під впливом ідей, які захищають право людини на самовизначення, на повагу до її вибору перебувати в тій статті, у якій вона себе ідентифікує.

З приводу цього на сучасній юридичній арені існує досить багато протиріч, які необхідно розглянути, опрацювати й дійти висновку. Коло питань, пов'язане з трансгендерами, реалізацією їхніх прав і свобод, законодавчим регулюванням спорів стосовно прогалин у нормативно-правових актах, сьогодні є досить широким, тому вважаємо за потрібне проаналізувати практику ЄСПЛ, досвід різних країн світу та вітчизняне ставлення до цієї категорії осіб.

ЄСПЛ застосовував Європейську конвенцію із захисту прав людини та основних свобод у низці важливих рішень, заявивши, що держави повинні надавати трансгендерам можливість пройти хірургічну операцію для повної зміни статі й гендеру, що така хірургічна операція повинна покриватися системою страхування як «необхідне за медичними показаннями» лікування. Суд також постановив, що держави повинні визнавати зміну статі в документах, що засвідчують особу [3].

Варто зазначити, що в цьому контексті ЄСПЛ захищає право на повагу до приватного життя, яке включає в себе й право на встановлення та підтримання взаємин з іншими людьми.

Боротьба з дискримінацією за ознакою сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності – один із головних напрямів у діяльності ЄС. Законодавчо цьому сприяє Лісабонський договір (2009), який замінює Конституцію ЄС і Резолюції Ради Європи № 1728 (2010) і Рекомендацію № 1915 (2010) «Дискримінація за принципом сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності» [4].

Але все ж тут доречно підкреслити, що однозначного правового регулювання процедур щодо зміни статі на теренах ЄС немає. Тобто існують установчі договори спільної компетенції, які регулюють шлюбно-сімейні правові взаємини. Тому все ж прийнято вважати, що базовий документ, який є спільним для виконання в усіх країнах-членах ЄС, є Європейська конвенція із захисту прав людини та основоположних свобод 1950 року.

Вивчаючи практику ЄСПЛ, можемо стверджувати, що найчастішим щодо прав і свобод для трансгендерів є порушення статті 8 і статті 12 зазначеної Конвенції. Стаття 8 Конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод закріплює, що кожен має право на повагу до свого приватного й сімейного життя, до свого житла й кореспонденції.

Стосовно цієї статті в практиці ЄСПЛ є справа «X, Y і Z проти Сполученого Королівства». Сутність цієї справи полягала в тому, що транссексуал X (жіночої статі від народження) проживав спільно з Y та її дитиною Z, зачатую шляхом штучного запліднення від донора.

Проте в рішенні Суд указав, що в Європі немає інституту надання батьківських прав транссексуалам, держава має широкі межі розсуду в цій сфері. Суд установив, що для X не було перешкод діяти як батько Z у соціальному сенсі, тобто він жив із дитиною, забезпечуючи їй та Y соціальну й фінансову підтримку. Але все ж батько міг бачитися з дитиною та дати їй своє прізвище. Крім того, згідно з англійським законодавством, X разом з Y могли подати заявку на спільне проживання із Z, що автоматично поклало б на них повну батьківську відповідальність за дитину.

Зважаючи на це, а також на відсутність у державах-учасницях Конвенції єдиного підходу до вирішення наукових, юридичних, моральних і соціальних проблем, породжених зміною статі, Суд не вбачав обов'язку відповідача формально визнати батьком дитини особу, яка не є її біологічним батьком. [5] Тобто саме це рішення показує, що досить тривалий час взаємини між представниками однієї статі не визнавалися Судом сімейними, як і не охоплювалися вказаним правом можливість транссексуалів створювати сім'ю з представниками протилежної до тієї, що була в заявників при народженні, статі.

Але на протиповагу можна навести приклад справи, яка розглянута в 1983 році «X та Y проти Сполученого Королівства», у якій Комісія констатувала, що, незважаючи на сучасну еволюцію сприйняття трансгендерів, взаємини в одностатевій парі охоплюються правом на повагу до приватного життя, але не визнаються сімейним життям [5].

Порушення статті 8 Конвенції простежується також у справі «Крістіна Гудвін проти Сполученого королівства». Заявниця скаржилася на те, що

в неї були проблеми й вона зазнавала сексуального домагання на роботі до та після зміни своєї статі. Нещодавно в неї виникли труднощі зі сплатою внесків до фонду державного страхування (ФДС). Оскільки юридично вона й надалі залишається чоловіком, вона повинна продовжувати сплату страхових внесків до 65-річного віку. Якби її визнали жінкою, то ще у квітні 1997 року, коли їй виповнилося 60 років, їй уже не треба було б сплачувати такі внески. Вона мусила спеціально потурбуватися про подальшу сплату внесків до ФДС безпосередньо в особистому порядку, щоб уникнути запитань, які виникають у працевлаштуванні зв'язку із цією аномалією.

Прийнявши скаргу заявниці та провівши аналіз сучасних актів цивільного стану, Суд дійшов висновку, що питання забезпечення справедливої рівноваги, основоположної вимоги Конвенції, тепер має, безперечно, вирішуватися на користь заявниці. Отже, допущено неповагу до її права на приватне життя, тобто порушено статтю 8, адже все ж можна вважати, що є всі підстави очікувати й від суспільства толерантного ставлення до певних незручностей і надання людям можливості жити з почуттям власної гідності й значущості відповідно до статевої ідентичності.

Отже, Суд визнав, що в цій справі порушені права на повагу до приватного та сімейного життя, а також право на шлюб і створення сім'ї. Тобто саме так транс-жінка отримала можливість укласти гетеросексуальний шлюб на одному рівні із цис-жінками (хоча до цього трансгендери у Великобританії були позбавлені такого права).

Тому можна сказати, що саме це рішення стало вирішальним для розроблення британського Акта визнання трансгендера, який прийнятий у 2004 році.

Уважаємо за потрібне навести низку справ, які порушують права та свободи транс-жінок у світі. Сьогодні Німеччина є зразком справжньої демократичної та правової країни, проте навіть у ній наявні прогалини стосовно питання трансгендерів.

Однією з таких справ є справа «Ван Кюк проти Німеччини». Суд розглядав відмову влади на надання компенсації стосовно витрат, пов'язаних із медичними витратами на гормональну терапію та хірургічні операції. Національний суд вирішив, що такі витрати не можна вважати необхідними. Однак ЄСПЛ не розділив думку національного законодавця й указав, що необхідність медичного втручання в разі транссексуальності, а також на те, що потрібно визначити причини транссексуальності як питання медичного характеру, а тому суди не мають права вирішувати їх без залучення спеціалістів.

Отже, суд постановив, що страхова компанія не мала права вимагати від транс-жінки підтвердження «істинності» її транссексуаль-

ності й необхідності гормонального та хірургічного втручання. У цій справі були порушені статті 6 і 8 Конвенції [6].

Ще одна справа, яка потребує розгляду, – «Грант проти Великобританії». У рішенні по справі ЄСПЛ визнає, що поняття «нової» статі в транссексуала має бути повним і включати в себе відповідні норми про пенсійний вік. Саме в цій справі ЄСПЛ з'ясував, що відмова органів влади встановити для транс-жінки пенсійний вік, передбачений для жінок, порушує саме статтю 8 Конвенції. У нашому випадку суд визначив, що в цій справі було порушено право 68-річної транс-жінки отримувати пенсію із 60 років так, як це можливо для цис-жінки у Великобританії [6]. Серед цих питань важливим є фінансування умов зміни статі. Прикладом слугує справа «Шлюмпф проти Швейцарії», яка включає в себе питання про умови фінансування витрат зі зміни статі за рахунок публічних фондів. Згідно з національним законодавством і практикою його застосування, для відшкодування витрат особа повинна була пройти два роки випробувального терміну.

У цій справі до 67-річної заявниці було застосовано звичайне правило очікування хірургічної операції терміном у 2 роки. Однак суд вирішив, що це правило застосували без урахування її віку, саме так було виявлення порушення її права. Заявниця вимагала зменшити цей термін, проте суд відмовив у цій вимозі, незважаючи навіть на експертний висновок, який був представлений у її підтримку.

Можна дійти висновку, що в цій справі ЄСПЛ констатував порушення статей 6 і 8 Конвенції, при цьому зазначив, що ця справа є тотожною зі справою «Ван Кюк проти Німеччини», адже визначення медично-необхідних заходів щодо зміни статі не є предметом юридичного визначення [6].

На нашу думку, важливою та досить складною для цієї категорії справ є справа «Хамалайнен проти Фінляндії». Сутність справи полягала в тому, що транс-жінка до початку зміни статі перебувала у шлюбі, пізніше отримала юридичне визнання гендеру, проте, відповідно до фінського законодавства, від неї вимагали розлучитися або змінити свій шлюб на користь цивільного, адже Фінляндія належить до тієї низки країн, яка не визнає одностатеві шлюби.

Питання, що постало перед судом, полягало в тому, чи насправді обов'язок держави, який покликаний забезпечити доступну й ефективну процедуру, що в подальшому дасть заявниці змогу отримати визнання своєї нової статі та водночас перебувати у шлюбі, потягнув за собою посягання на приватне та сімейне життя.

Суд у своєму рішенні підтвердив, що Конвенція не вимагає від держав визнання одностатевих шлюбів, окрім цього, Конвенція також не вима-

гає, щоб будь-які подальші процедури були введені в дію, як у ситуації з нашою заявницею.

На думку Суду, це було непропорційно, оскільки вимога такої зміни як юридичного визнання зміненої статті була єдиним варіантом, який надавав правовий захист одностатевим парам, майже як у шлюбі. Незначна різниця між цими двома поняттями є недостатньою, щоб представити фінську систему невідповідною з погляду позитивних обставин у державі.

Тому можна підсумувати, що система загалом не створила непропорційних наслідків заявниці, знайдено справедливий баланс між конкуруючими обставинами по справі, тобто не було порушення статті 8 Конвенції [7].

На протипагу справам стосовно транс-жінок, існує досить велика нормативно-правова база стосовно транс-чоловіків. Уважаємо за необхідне розглянути низку таких рішень.

Справа «B проти Франції» стала першою в історії, де ЄСПЛ уперше визначив, що відсутність у національному законодавстві юридичного визнання зміни статті порушує норми Конвенції. При цьому ЄСПЛ указав, що ця справа відрізняється від попередніх відповідно до фактичних вимог: французьке законодавство не допускає використання інших імен і прізвищ, ніж ті, що вказані у свідоцтві про народження. Тим самим заявниця В. постійно була змушена терпіти принизливе ставлення.

Суд також підкреслив, що рішучість заявниці, яка відображена в процесі лікування закордоном, у тому числі проведення операції в іншій країні, має неабияке значення. ЄСПЛ констатував порушення статті 8 Конвенції [6].

Ще однією досить цікавою є справа «L проти Литви», адже тут основна проблема стосувалася прогалини в законодавстві, у результаті чого заявник досить тривалий час опинився в становищі «переходу».

Цивільний кодекс Литви, прийнятий у 2000 році, передбачав право на хірургічні операції щодо зміни статті. Однак ця процедура повинна встановлюватися спеціальним актом, який приймається на основі Цивільного кодексу та для здійснення ним.

Юридичне визнання «нової» статті транссексуала допускається лише після хірургічних операцій. Проте цей акт не приймався в Литві протягом 4 років, саме тому заявник, який почав приймати гормони та переніс одну з операцій ще до 2000 року, пізніше був позбавлений можливості продовжити медичні втручання й отримати юридичне визнання своєї гендерної ідентичності.

ЄСПЛ визнав порушення державою статті 8 Конвенції з урахуванням того, що передбачена російським законодавством щодо актів цивільного стану, а саме форма медичного свідоцтва про

зміну статті, яка є необхідна для зміни документів трансгендерів, досі не розроблена, отже, це рішення набуває особливого значення для вітчизняної практики [6].

Прийнявши скаргу заявниці та провівши аналіз сучасних актів цивільного стану, Суд дійшов висновку, що питання забезпечення справедливої рівноваги, основоположної вимоги Конвенції, тепер має, безперечно, вирішуватися на користь заявниці. Отже, допущено неповагу до її права на приватне життя, тобто порушено статтю 8, адже все ж можна вважати, що є всі підстави очікувати й від суспільства толерантного ставлення до певних незручностей і надання людям можливості жити з почуттям власної гідності й значущості відповідно до статевої ідентичності.

Практика ЄСПЛ показує нам ще й порушення статті 12 Конвенції. Загалом право на шлюб, яке гарантується в статті 12 Конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод, стосується саме традиційного шлюбу між особами протилежної біологічної статі. Проте соціальні зміни в Західній Європі сьогодні змінюють та ускладнюють тлумачення цієї статті, адже за останні десятиліття соціальні й моральні норми зазнали значної зміни.

Цікавою є справа «Ван Оостервійк проти Бельгії» від 6 листопада 1980 р. У цій справі заявник, який змінив свою стать на чоловічу, стверджував, що відмова бельгійського уряду внести зміну до книги реєстрації народжень позбавляє його можливості здійснити право одруження.

Отже, більшість членів Комісії констатували порушення статті 12 Конвенції, відзначивши, що хоча в Конвенції та внутрішніх правових системах поняття шлюбу й сім'ї фактично тотожні, ніщо не свідчить на користь такого висновку, що здатність до відтворення є основною умовою шлюбу або що саме відтворення є головною метою шлюбу. Крім того, сім'я завжди може бути заснована шляхом усиновлення дітей. Тобто в цій справі Комісія вдало та професійно вийшла із ситуації, повернувши панові Ван Оостервійку його право на одруження.

Цікавим є те, що саме рішення ЄСПЛ мають значення не лише для країни, стосовно якої констатовано наявність порушень прав і свобод людини, а це й використовується для інших країн-учасниць, які на підставі позитивного досвіду висновків ЄСПЛ і прикладів виконання таких рішень можуть заздалегідь передбачити можливі проблеми, пов'язані з забезпеченням прав і свобод на національному рівні та усунути їх.

В Україні також немає заборони на укладення шлюбів з особами, які змінили стать. Під час зміни статі особа отримує медичне свідоцтво про зміну (корекцію) статевої належності, видане лікувально-консультативною комісією Центру первинної медико-санітарної допомоги, на підставі якого від-

ділом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою такої особи вносяться зміни до актового запису про народження та за необхідності змінюється її прізвище, ім'я по батькові (абзац 7 пункту 2.1 і пункт 2.15.5 Правил внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 12 січня 2011 р. № 96/5).

Проте все ж зміна прізвища, імені або по батькові особи є підставою для обміну паспорта, а тому особа, змінивши стать, отримує паспорт громадянина України й може укласти шлюб. Стосовно врегулювання цього питання в Україні, то все ж хотілося б отримати від законодавців окремих законопроект, що зможе цілковито охопити та захистити права осіб, які змінили стать, дасть їм можливість створювати сім'ю без перешкод.

Отже, роблячи підсумок стосовно законодавчого регулювання проблеми захисту прав і свобод трансгендерів у сучасному світі, можна сказати, що на сучасному етапі суспільство перебуває в процесі розвитку, відбувається прийняття нових законопроектів, уносяться зміни до чинних нормативно-правових актів.

Отже, четверте покоління прав людини у XXI столітті вже досить скоро охопить весь сучасний світ і не омине жодну країну, воно характеризується незалежністю, автономністю та свободою особи в будь-яких її проявах. Для нашого менталітету поява деяких категорій цього покоління прав може стати критичною, саме через це необхідно вже зараз готувати суспільство, змінювати громадську думку, упроваджувати повагу й пояснювати людям, що всі ми різні і, якщо людина не схожа на тебе, це не є недоліком. Отже, поступово й упевнено ми будемо рухатися до появи чогось незвично нового та революційного.

Тому ми вважаємо, щоб бути готовим до появи такого явища на теренах нашої держави, насамперед необхідно бути обізнаним у кожній категорії четвертого покоління прав людини, знайти прогалини в чинному законодавстві й ліквідувати їх.

Література

1. Социальная работа с людьми, практикующими однополюе сексуальные отношения: Теория. Методики. Лучшие практики / сост. Л. Гейдар ; под ред. М. Андрущенко ; Международный альянс по ВИЧ/СПИД в Украине. Киев, 2009. С. 196.
2. Ситуация трансгендеров в Украине: отчет по исследованию. URL: http://insight-ukraine.org.ua/media/TRP_report.pdf (дата звернення: 14.10.2019).
3. Шалиганова А. С. Щодо правової природи та змісту права на гендерну ідентичність. URL: file:///C:/Users/5956-1/AppData/Local/Temp/Pib_2011_3_62.pdf. (дата звернення: 03.11.2019).
4. Бреус С. Міжнародно-правові стандарти і зарубіжний досвід у сфері гендерної ідентичності.

URL: file:///C:/Users/5956-1/AppData/Local/Temp/Nzizvru_2014_3_18.pdf (дата звернення: 13.10.2019).

5. Рішення Великої Палати у справі «Крістіна Гудвін проти Сполученого Королівства». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_100 (дата звернення: 16.10.2019).

6. Избранные решения Европейского суда по правам человека. Вопросы сексуальной ориентации и гендерной идентичности. URL: <https://www.mhg.ru/sites/default/files/files/izbrr.pdf> (дата звернення: 19.10.2019).

7. Правовые вопросы, связанные со сменой лицом своего пола в Финляндии. URL: <https://precedent.in.ua/2014/05/29/pravovye-voprosy-svyazannye-so-smenoy-lytsom-svoego-pola-v-fynlyandyu/> (дата звернення: 13.10.2019).

Анотація

Байрачна Л. К., Волкова Д. С. Четверте покоління прав людини в просторі судової полеміки (на прикладі рішень Європейського суду з прав людини). – Стаття.

Робота спрямована на розгляд питання прав людини – прав «четвертого покоління», важливим є те, що правове регулювання сьогодні ще недостатньо сформовано, тому його дослідження є актуальним і своєчасним.

Мета дослідження полягає в поглибленому вивченні кола питань, розумінні проблем осіб, які змінили свою стать, – трансгендерів. Для досягнення вказаної мети зроблена спроба дослідити захист прав осіб, які змінили стать (трансгендери), у просторі судової полеміки, зокрема в рішеннях ЄСПЛ і рішеннях національних судів. Доведено, що трансгендерність – збірний термін для позначення протилежних явищ – соціальної (гендер) і біологічної статі.

Визначимо, що під визначення «трансгендерності» потрапляють транссексуали, трансвестити, гендерквіри, андрогіни, інтерсексуали (раніше застосовувався термін «гермафродити»), бігендери, агендери. У контексті визначеного питання зроблена спроба охарактеризувати поняття «гендерна ідентичність».

Вивчаючи практику ЄСПЛ, можемо стверджувати, що найчастішим щодо прав і свобод для трансгендерів є порушення статті 8 і статті 12 Конвенції захисту прав людини та основоположних свобод. Доведено, що, незважаючи на сучасну еволюцію сприйняття трансгендерів, взаємини в одностатевій парі охоплюються правом на повагу до приватного життя, але не визнаються сімейним життям (справа «Х та У проти Сполученого Королівства»). Наголошується, що є всі підстави очікувати від суспільства толерантного ставлення до певних незручностей і надання людям можливості жити з почуттям власної гідності й значущості відповідно до статевої ідентичності.

Розглянута низка справ стосовно транс-жінок: «Ван Кюк проти Німеччини», «Грант проти Великобританії», «Шлюмпф проти Швейцарії», «Хамалайнен проти Фінляндії» тощо. Існує низка рішень стосовно транс-чоловіків: «Б проти Франції», «L проти Литви» тощо.

Хочемо наголосити, що на сучасному етапі суспільство перебуває в процесі розвитку, відбувається прийняття нових законопроектів, уносяться зміни до чинних нормативно-правових актів.

Ключові слова: гендерна ідентичність, трансгендери, транс-жінка, транс-чоловік, Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), Європейська конвенція захисту прав людини та основних свобод, практика ЄСПЛ, рішення ЄСПЛ, рішення національних судів.

Summary

Bayrachnaya L. K., Volkova D. S. The fourth generation of human rights in the field of judicial controversy (based on the decisions of the European Court of Human Rights). – Article.

This work is dedicated to researching the “fourth generation” human rights. The rights regulation is not well developed yet, so the research remains relevant. The purpose of the research is to study deeply the issues involved and to understand the problems of transgender people. In order to achieve this goal an attempt was made to investigate the protection of the rights of people who have changed sex in the area of judicial controversy, in particular in ECHR and national court decisions. It is proved that transgender is a collective term for defining the phenomena of social and biological gender mismatch.

It is stated that the term transgender includes transsexuals, transvestites, genderquirks, androgyns, intersexuals (formerly the term “hermaphrodites”), bigenders and agenders. In the context of the identified issue, an attempt has been made to characterize the concept of gender identity.

While examining the ECHR’s practice, we can confirm that the most frequent transgender violations of rights

and freedoms are Articles 8 and 12 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. It is proven that despite the modern evolution of transgender perceptions, same-sex relationships are covered with the right to respect their private life, but are not recognized as family life. It is emphasized that there is every reason to expect a society to be tolerant in certain inconvenient situations and give people the opportunity to live with a sense of dignity and importance according to their gender identity.

A number of trans-women cases have been reviewed such as “Van Kuk versus Germany”, “Grant versus UK”, “Schlumpf versus Switzerland”, “Hamalainen versus Finland”, etc. There is a number of decisions regarding transmen “B against France”, “Lagaint Lithuania” and so on.

It is a fact that at this stage the society is in the process of development, new laws are being signed and changes are being made to the established rights acts.

Key words: gender identity, transgender people, transwoman, transman, European Court of Human Rights (ECHR), European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ECHR case, ECHR ruling, national court decision.